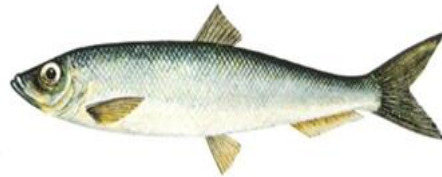

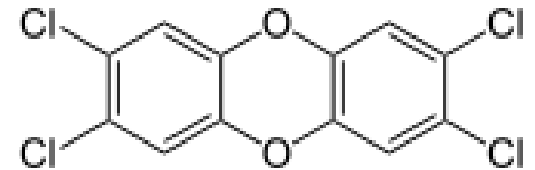
Dioksiinit silakassa ja dioksiinimissio 2013

Ylitarkastaja Carmela Hellsten

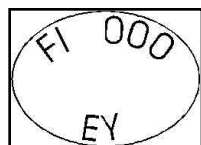
Dioksiinit, furaanit ja PCB-yhdisteet

- muodostuvat polttoprosesseissa, kloorauksessa... (PCDD/F)/muuntajaöljyt, sähkölaitteet... (PCB-yhdisteet)
- pysyviä, rasvaliukoisia yhdisteitä
- toksikologiset ominaisuudet:
 - karsinogeenisiä yhdisteitä
 - vaikutukset sikiönkehitykseen
 - vastustuskyvyn heikkeneminen
- elintarvikkeet: kertyminen ympäristöstä

Itämeri ja dioksiinit

- Itämeren alueen luonnonvaraisissa kaloissa suuria pitoisuuksia dioksiineja ja PCB -yhdisteitä (> enimmäismäärät)
- pysyvällä poikkeusluvalla tiettyjen kalalajien saattaminen markkinoille sallittu ainoastaan Suomessa ja Ruotsissa (lohi myös Latviassa)
 - tuotteissa oltava tunnistusmerkinnät
 - asiakirjoissa maininta rajoituksesta

- muut kalalajit → EU-lainsäädännön mukaiset enimmäismäärät

Lohi

Silakka (yli 17 cm)

Nieriä

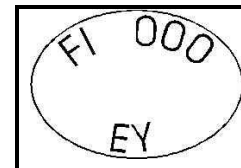
Jokinahkiainen

Taimen

Suomen dioksiinipoikkeus

- pysyvä poikkeus, komission asetus (EY) 1881/2006
- koskee luonnonvaraista lohta, taimenta, nieriää, jokinahkiaista ja yli 17 cm:n kokoista tai kokoluokittelematonta silakkaa
- ei saa viedä Ruotsia lukuun ottamatta muihin jäsenvaltioihin, lohta saa kuitenkin viedä Latviaan

Kalan syöntisuositukset

Kalaa vaihdellen kaksi kertaa viikossa

Kalaa on hyvä syödä ainakin kaksi kertaa viikossa. Suosituksen antanut Valtion ravitsemusneuvottelukunta kehottaa käyttämään eri kalalajeja vaihdellen.

Edellä olevaan yleiseen kalan syöntisuositukseen Elintarviketurvallisuusvirasto Evira on antanut seuraavat poikkeukset:

- ▶ Terveydelle haitallisten ympäristömyrkkyjen vuoksi lapset, nuoret ja hedelmällisessä iässä olevat voivat syödä vain 1–2 kertaa kuukaudessa isoa, yli 17 cm:n silakkaa tai vaihtoehtoisesti Itämerestä pyydettyä lohta sekä merestä ja järvestä pyydettyä haukea.
- ▶ Raskaana olevien ja imettävien äitien ei pitäisi syödä haukea ollenkaan, koska se kerää elohopeaa.
- ▶ Sisävesialueiden kalaa päivittäin syöviä suositellaan vähentämään muidenkin elohopeaa keräävien petokalojen käyttöä. Näitä kaloja ovat hauen lisäksi isot ahvenet, kuhat ja mateet.

Eviran poikkeuksessa on otettu huomioon kalaan kertyneet dioksiinit, PCB-yhdisteet, metyylielohopea ja cesium-137. Vierasainealtistuksen arvioinnissa kalan annoskokona on käytetty 100 grammaa raakana punnittua ja fileoitua kalaa.

Lisätietoa kalasta ja kalavesien kalojen elohopea- ja cesium-137:n määristä voit kysyä oman kuntasi elintarvikevalvontaviranomaisilta.
Kalatietoa myös: www.evira.fi

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira
Mustialankatu 3, 00790 Helsinki
Puhelin 020 77 2003. Faksi 020 77 24350
www.evira.fi

Edellinen FVO:n auditointi 2005, suositukset

- Perustetaan tehokas valvontajärjestelmä, erityisesti laitosten tasolla, dioksiini-poikkeuksen noudattamisen varmistamiseksi (neuvoston asetus (EY) N:o 2375/2001).
- Varmistetaan EU:n lainsäädännön edellyttämän jäljitettävyyden ja kuluttajille annettavien tietojen valvonta (neuvoston asetus (EY) N:o 104/2000, komission asetus (EY) N:o 2065/2001 ja asetus (EY) N:o 178/2002).

Edellinen FVO:n auditointi 2005, suositukset

- Varmistetaan, että komission suositusta 2004/705/EY elintarvikkeissa esiintyvien dioksiinien ja dioksiinin kaltaisten PCB-yhdisteiden aiheuttaman taustakuormituksen valvonnasta noudatetaan.
- Luodaan säännölliset yhteydet viralliseen valvontaan osallistuvien toimivaltaisten viranomaisten välille (MMM:n kala- ja riistaosasto, ELY-keskukset, kansallinen elintarvikeviranomainen, MMM:n elintarvike- ja terveysosasto ja kunnalliset viranomaiset) ja ylläpidetään niitä koordinoinnin ja valvonnan parantamiseksi.

Keväällä 2013

- Ruotsalaisyritys myi laittomasti tonneittain dioksiinilohta Ranskaan
- Myrkkylöhta myyty laittomasti Ranskaan
Dioksiinipitoiset lohet ovat nostaneet Ruotsissa ison kohun. SVT:n toukokuussa lähettämä tutkivan journalismin ohjelman "Uppdrag granskning" mukaan ainakin kolme ruotsalaista kalatukkuliikettä on myynyt Itämeren lohta laittomasti Ranskaan. Kielletyn kalan myynti on jatkunut kymmenen vuotta.

13.-22.5.2013

- viranomaiskäynnit
 - Evira
 - AVI (1)
 - kunta (1)

- kalan purkupaikat (2)
- laitokset (4)
- vähittäismyymälät (2)

Havainnot

- kuvaus merkinnöistä ja asiakirjoista puuttuu omavalvontasuunnitelmasta
- pakastuslaitoksissa ei käytetty suorakaideleimoja
- jäljitettävyysjärjestelmää ei käytössä - ei voitu varmistaa, ettei dioksiinikalaa toimitettu muihin jäsenvaltioihin
- dioksiinivaatimusten noudattamista ei ollut valvottu kaikissa laitoksissa

Havainnot

- vähittäismyymälöissä ei ollut kaikkia kaupallisia asiakirjoja
- vähittäismyymälöissä ei ollut kaikkia 2065/2001 mukaisia tietoja
- syöntisuositukset ok, ovat saatavilla

Suositus

Varmistetaan, että virallinen valvonta toteutetaan sen takaamiseksi, että elintarvikealan toimijoiden menettelyt ovat kansallisten vaatimusten mukaisia ja ettei poikkeuksen alaista kalaa aseteta markkinoille muissa EU:n jäsenvaltioissa asetuksen (EY) N:o 1881/2006 7 artiklan mukaisesti.

Raportti, suositukset ja vastaukset

http://ec.europa.eu/food/fvo/rep_details_en.cfm?rep_id=3176

Kiitos!

28.2.2014